

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

72. ÅRGANG

24. DESEMBER 1960

A V I N N H O L D E T :
BARNET (JULEBETRAKTNING) - ÅGE RØNNING OG HANS
ROMAN - STRØTANKER VED JULEKRYBBEN - JULENS TRE
MESSER - PETER SCHINDLERS PREKENSAMLING - BLIKK PÅ
TIDEN - BØKER - GJENSYN MED GUDS FATTIGE - UTLANDET

NR
24

NESTE NUMMER UTKOMMER 7. JANUAR 1961

DEN BESTE JULEGAVE

er et abonnement på **ST. OLAV!**

Innenlands kr. 18.— pr. år, kr. 9.— pr. halvår.
Utenlands kr. 22.— pr. år, kr. 11.— pr. halvår.

Bestill nå og vi sender gavekort sammen med nr. 24 for i år

St. Olavs eksp., Akersv. 5, Oslo.

Tlf. 42 37 43

Er De oppmerksom på at Deres innbo i dag koster 3 ganger så meget som i 1940.

Er forsikringssummen tilstrekkelig?

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Tromsø
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Trondheim
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Tønsberg
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Hammerfest
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Hønefoss
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Lillestrøm
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Trondheim
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

ST. OLAV

*ønsker alle sine lesere,
annonsører og medarbeidere
en velsignet jul!*

Juletreffester i Oslo

Fredag 6. januar: Kl. 16.30 for større barn.
Lørdag 7. januar: Kl. 16.30 for mindre barn.
Søndag 8. januar: Kl. 20 for voksne.

Alle er velkommen. Godt program.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 4. januar: Andakt i St. Josephs kapell kl. 19.30.
Deretter julemøte i foreningslokalet.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent alle hverdager kl. 9.30—13,
17—21. Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 18. DESEMBER: 4. søndag i advent. Ep. I. Kor. 4, 1—5. Ev. Luk. 3, 1—6. Mandag og tirsdag: Ferialdager. Onsdag: Thomas, apostel. Torsdag og fredag: Ferialdager. Lørdag: JULAFTEN. Vigiliemessen. Ep. Rom. 1, 1—6. Ev. Matth. 1, 18—21.

SØNDAG 25. DESEMBER: 1. JULEDAG. I. messe: Ep. Tit. 2, 11—15. Ev. Luk. 2, 1—14. II. messe: Ep. Tit. 3, 4—7. Ev. Luk. 2, 15—20. III: messe: Ep. Hebr. 1, 1—12. Ev. Joh. 1, 1—14.

2. JULEDAG (MANDAG): Stefan, Kirkens første martyr.

3. JULEDAG: Johannes, apostel og evang. Onsdag: De uskyldige barn, martyrer. Torsdag: Thomas, bisk. og mart. Fredag: Messe fra søndag i juleoktaven. Lørdag (Nyttårs-aften): Silvester, pave, bekj.

1. NYTTÅRS DAG: OKTAVDAG I JULEN.

— Kommunikanter i midnattsmessen må være fastende 3 timer i forveien fra fast mat og alkoholiske drikker.

JULE OG NYTTÅRS GUDSTJENESTER I OSLO

ST. OLAVS KIRKE, Akersv. 1.

Julaften kl. 24: Midnattsmesse — Pontifikalmesse m. preken av biskop Mangers.

1. juledag kl. 8 — 8.30 — 9: Messe.
Kl. 9.45: Low Mass (English Carols).
Kl. 11: Levittmesse.
Kl. 19: Festandakt.

2. juledag kl. 8.30 — 9.45: Messe.
Kl. 11: Høymesse.
Ingen aftenandakt.

Nyttårs-aften kl. 19: Takkegudstjeneste m. preken av biskop Mangers.

1. Nyttårsdag kl. 8.30: Messe.
Kl. 9.45: Low Mass (English Carols).
Kl. 17—19: Tilbedelse m. andakt.

Herrens Åpenbarings fest. 6. januar:
Kl. 8: Messe.
Kl. 19: Høymesse.

ST. HALVARDS KIRKE, Urtegt. 29.

Julaften kl. 24: Midnattsmesse.

1. juledag kl. 9: Sangmesse.
Kl. 10.30: Høymesse med preken.
Kl. 19: Aftenmesse.

2. juledag kl. 8.30: Stille messe.
Kl. 10.30: Høymesse.

Nyttårs-aften kl. 19: Takkemesse.

1. nyttårsdag kl. 8.30: Stille messe.
Kl. 10.30: Høymesse.
Kl. 19: Aftenmesse.

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.

Julaften kl. 16: Barnegudstjeneste.
Kl. 24: Midnattsgudstjeneste m. preken.

1. juledag kl. 9.30: Dialogmesse.
Kl. 11: Høymesse med preken.
Kl. 18: Vesper og sakramentsandakt.

2. juledag og 1. nyttårsdag
Kl. 8.15 og 9.30: Dialogmesse.
Kl. 11: Høymesse (1. nyttårsdag m. pr.).
Nyttårs-aften kl. 19: Takkeandakt m. pr.

GREFSEN KAPELL, Glads vei 23.

1. juledag kl. 6: I. messe, kl. 9: II. messe, kl. 9.30: III. messe.
2. juledag og 1. nyttårsdag
kl. 9.30: Gudstjenester som på søndagene.

MARIAKIRKEN, Nyv. 17, Støbekk.

Julaften kl. 24: Midnattsmesse m. preken.
1. juledag kl. 8.40: Stille messe.
Kl. 10.40: Høymesse m. preken og festandakt.

2. juledag kl. 8.40 og 9: Stille messe.

1. nyttårsdag kl. 8.40: Høymesse m. preken og takkeandakt.

VÅR FRUE VILLAS KAPELL, Montebello.

Julaften kl. 24: Midnattsmesse. Deretter II. Julemesse.

1. juledag kl. 9: Høymesse m. preken.
Kl. 16.30: Aftenandakt.

2. juledag og 1. nyttårsdag
Kl. 8.30: Høymesse.

LUNDEN KLOSTER.

Julaften kl. 22.05: Matutin. Kl. 24: Midnattsmesse og Laudes.

1. juledag kl. 7.50: II. messe, kl. 9: Høymesse. Kl. 17.45: Vesper. Kl. 20: Kompletorium.

2. juledag og 1. nyttårsdag:

Kl. 9: Høymesse. Kl. 17.45: Vesper.
Kl. 20: Kompletorium.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo
Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år -
Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 159 86

PUER
NATUS
EST
NOBIS

BARNET

BARNET kom til oss mens vi sov. Dette er et merkelig trekk i Guds handlemåte med oss mennesker: I tre netter hendte det avgjørende i frelsesverket. Se bare: Det var *natt* også da Kristus i Getsemane bøyde menneskets vilje tilbake inn under Guds vilje. Og det var *natt* da Kristus trådte ut av sin kolde grav for å fortelle menneskeheten at nå var døden beseiret.

Det er som om Gud vil lære oss noe viktig og vesentlig med dette, at de store Frelsens begivenheter er skjedd mens menneskene sov: Så lite er vårt bidrag til det hele, at Gud lar det skje mens vi er bevisstløse. For selv i våken tilstand er vår forståelse av Guds veier og gjerninger så kort.

Julenatten våker vi, og vi feirer sammen en av de store kirkefester som ennå samler nesten hele folket i det minste om Jesu navn, i det minste om noen minutters oppmerksomhet og ettertanke overfor den gamle juleberetningen om et barn som var og er Verdens Frelser og som nå gir sin fred til alle mennesker av god vilje.

Enn om vi som *tror* dette — enn om vi som er døpt inn i et skjebnens fellesskap og et hjertets samfunn med Ham

— enn om vi i denne natt stanset opp litt, ikke bare ved vårt eget — dvs. troens — forhold til dette barnet, men ved våre urolige medmenneskers sinn, i det grenselandet mellom tro og vantro, mellom søken og selvoppgivelse, mellom håp og motløshet som overalt og til alle tider omgir krybben i Betlehem. Det ville ikke bare være vår nestekjærlighet. Det ville også gi oss selv litt mer av takknemlighetens gave.

I

Hva er det som nettopp i disse dagene trekker nesten hele folket — også alle de avkristnedes titusener — inn i lyskretsen fra Evangeliet? Er det kanskje skjønnheten i den hellige Lukas' beretning? Er det gleden ved en lun og hyggelig familiefest slik midtvinters, en fest som finner sitt naturlige symbol i den hellige Familie? Eller er det rett og slett vanens makt? Eller litt stemning og sentimentalitet?

Alt dette spiller nok inn. Men sakens kjerne ligger dypere, — meget dypere. Den ligger i vårt forhold til *barnet*, og ikke minst til *barnet i oss selv*. «Barnet er mannens far» sier et gammelt visdomsord. Vi kommer alle fra barnet, og fjerner oss mer og mer fra det eftersom livet sliter på oss. Og i et hvert noenlunde levende menneskesinn oppstår vel før eller siden den nokså nærliggende mistanken, at veien bort fra barnet, det er veien bort fra Gud.

Få ting i kristendommen blir så misforstått og så mistolket som nettopp dette, at den kaller på barnet i oss mennesker. For hva er det egentlig Kristus sier til oss når Han i Evangeliet lar oss høre disse ordene: «Det sier jeg dere for sant, at uten å bli som barn igjen kommer dere overhodet ikke inn i Guds, i Himlenes Rike!»

Det er jo ikke det «barnslige», det uferdige og puerile, sinn Kristus taler om. Det er det åpne, tillitsfulle og ufordervede hos barnet han har i tankene — det *barnlige* i betydningen: Det hele og usplittede, det opprinnelige og mottagelige — undringens og alvorrets og helhetens tapte evne.

Gjennom hele Kristi forkynnelse går dette igjen: At det å være menneske, det er å bli slitt ned og tynget til døden dersom vi ikke gjenfødes til et nytt liv, til en ny barndom og ungdom i Gud.

(Forts. s. 380)

ÅGE RØNNING OG HANS

EN SAMTALE OM «NARRENES»

Han er en sjelden og søregen fugl i vår litterære fauna. En kritiker som Odd Eide m har til og med — kanskje med tanke på den langstrakte skikkelsen og det tause, tenksomme alvor — spesifisert at han er «en aristokratisk v a d efugl» i vårt forfattermiljø. Age Rønning sa selv nylig i et annet intervju at han var vokset opp i Oslo — «på østkanten et sted bak Botsfengslet». Han husker enda hvordan han og gutta i syvende klasse droftet sjansene for borgerkrig og spekulerte over hvilken side Garden ville slutte seg til. «Vi ble bevisste i arbeidsløshetens verste tid, og opplevde hvordan arbeidsløsheten ble utnyttet av forretningsfolk som sto oppe i trappen og reduserte lønningene og satte folk på porten...»

Så ble han tidlig hva han selv kaller «salongbolsjevik» — inntil Tsjekkoslovakia-kuppet. Journalistikken fanget ham inn — først arbeiderpressen, så «Morgenbladet» — der han arbeider nå, og er en dyktig reporter, med en klar og sterkt personlig stil. Den som kjenner ham, vet at der bak den sindige roen og en elskelig beskjedenhet som folk flest, av en eller annen grunn, aldri ville vente i nettopp en journalist, skjuler seg en høyspent sensibilitet. Den våre mottageligheten for inntrykk er både livsform og kunstnerisk instrument hos denne mannen — så betaler han også noe av den pris som vi mer tykkehudede er fritatt for.

Han bor på Munkelia — hvilket er det navn som visst kler ham best av alle Lambertseterbanens stasjonsnavn. Til gjengjeld er den nøyaktige adresse noe så prosaisk som Mellombølgen — for en mann hvis forhold til NRK visst er nokså vagt. Her har han og Magda Rønning skapt et hyggelig hjem for seg og sine to små gutter — der er blant annet en bokhylle som simpelthen gir en besøkende lyst til å flytte inn for et år eller to!

Han har utgitt fire romaner og en novellesamling — hittil. De er alle satt på papiret av en skribent som vet nøyaktig hva og hvordan. Noen av kritikerne har tatt frem lovordene — men selv de andre innrømmer at dette smaker av — ja nettopp: fugl! «Auraen rundt ham er ikke av denne Obosverden», skrev en av dem vittig. En annen talte om «hans rike muligheter for å nå de store høyder: Et velpleiet og smidig norsk, en personlig disiplinert stil, en vel utviklet evne til stram og spennende komposisjon, og i tillegg til alt dette en tro som kan flytte berg». Hvilket unektelig er meget på ett brett.

For noen år siden fikk han det ettertraktede Conrad Mohr's stipendium — det ble blant annet omsatt i en Italia-reise som ga ham meget.

Han ble opptatt i den katolske kirke i fjor. Til sin venn og medarbeider Erik Egeland, «Morgenbladet»s kulturredaktør som nylig intervjuet ham sa han: «Jeg er en bokenes mann, så det måtte begynne der.. Møtet med katolsk tenkning og litteratur løsnet noe i meg. Jeg begynte å ane at der finnes en objektiv sannhet og at vårt forhold til den er avgjørende. Vi er rike på gods og fattige på indre ro nå for tiden. Vi er redde for å gå glipp av noe, vi innbiller oss at det gjelder å følge med i alt. Sånt gjør oss blinde og stakk dove. Vi tenker oss alt i store bokstaver, EFTA, EPA, TV, LO, vi glemmer at det er i stillheten vi kan finne Gud. Vi klatrer

«Narrenes krets» heter Age Rønnings roman av året. «Nog forfatteren vet nøyaktig hva han legger i ordet «narr». Det fremgår for øvrig av den gamle legenden han forteller, om hoffnarren som trådte inn i kirken. Han «tasset litt usikkert, mest på tå frem til Maria-alteret, han hadde ikke vært i kirken på mange år. Han sto under statuen av den hellige Jomfru, så litt skjevt opp på henne bak alle lysene, forsøkte å be. Men han fant ikke ord, han hadde ingen. Han kom uten noe, han kunne bare en eneste ting i verden. Etter en stund begynte han ganske stille å gjøre noen av sine små narrestreker foran statuen, de aller beste, de han var mester i. Og da han våget å kikke opp, syntes han plutselig at hun smilte vennlig».

Age Rønnings kvinneskikkelse Ingrid hører til narrenes krets. Hun er et varmt menneske, og likesom en annen konvertitt i norsk litteratur: Sigrid Undset's Paul Selmer, et velsignet alminnelig menneske — ensomt og kjærlighetshungrende i en hverdagstilvarelse innerst i Oslo-

som små Vigelandsfigurer oppover en fallosaktig lønnsstige, og glemmer at Han elsket de fattige. Forsøk å få en rolig time hver dag. Gjem deg i den timen et sted hvor du bare kan hvile og lytte. Hver av oss har en bestemt ting å gjøre».

„MERKELIGE“ ROMAN . . .

SLEKT OG DIKTERENS KVALER

fjorden. Fåmlende, feilende og med hender og sinn søkende efter Meningen med stor M, blir hun satt på en stor og avklarende prøve. Der erfarer hun på en måte — uten helt å skjønne det selv — dette som er grunnloven i troens og kristenlivets frembrudd i et sinn: At menneskets nederlag kan være Guds seier. Det sier noe om Rønnings ærgjerrighet som forfatter at han har bundet an med et tema som noen av de største — Mauriac, Claudel, Greene — har behandlet med mesterskap: Tragedien i den jordiske kjærlighet, som kommer av at mennesket stiller krav til medmennesket som alene Gud kan innfri, fordi det er Han som er den siste målestokk for vår kjærlighetsevne.

«Narrenes krets» skildrer en dramatisk episode i Ingrid's liv. En rømt forbryter — Raymond — bryter inn i leiligheten hennes ute på Nordstrand, slår hennes mann i svime og skjuler seg der et døgn. Han har overtaket — hun kan ikke få slått alarm. Så opplever vi det voldsomme spennet mellom disse to sinnene — i en taus utholdenhetsprøve der Ingrid blir seg bevisst at hennes medmenneskelighet kommer til kort overfor denne flyktningen, og i denne oppdagelse ser hun også klart for første gang hvilken makt det er som innfrir våre udekkede fordringer. Hun og forbryteren møtes denne natten i en kommunion av angst, der de vokter på hverandre og speider efter svakhetstegn eller baktanker. Og Ingrid, som søker veier inn i hans sinn, skjønner at bare Gud kan åpne for en nestekjærlighetens kommunion mellom mennesker: «Hun skulle kanskje få gi noe likevel, bære noe ut, hun også. Hun ante det, hun så plutselig tusen bånd mellom alle mennesker, tusen ellers usynlige bånd, som bandt dem sammen, og hun bøyet seg for det ene legeme . . . Helt til hun delte noe i dette syn med den skitne guttungen og alle andre, til de alle var avhengig av hverandre i godt og ondt, til hun bare var et ganske lite, men tomt kar for Kristi kjærlighet.»

EN KONVERTITTROMAN?

Nå er ikke dette hva folk flest ville forstå med en «konvertittroman». Vi får ikke lange redegjørelser for det som fører Ingrid til Kirken, ihvertfall ikke *resonnementer*. Det er som om Åge Rønning har konsentrert seg om den ene «makeløse oppdagelse» som betinger selve trosgjennembruddet. Som hos Sigrid Undset «fungerer» troen bare i forhold til den grunnleggende verdi i menneskelivet, nemlig kjærligheten. Troen overbeviser ved å gi den siste, den ytterste forklaring på evnen til kjærlighet — dens seire og dens nederlag. Ingrid går intuitivt — en kunne godt si *mystisk* — direkte til den sannhet at trangen og uroen i menneskehjertet bare virkelig kan stilles ved å finne tilbake til sin egen kilde, til Gud. Også i dette er Rønnings (Ingrid's!) erfaringer om troen på linje med Sigrid Undsets, at de har et sterkt «augustinsk» islett: Vi møter hjertets talende uro før vi møter det logisk tenkende intellekt.

Å intervjuer Åge Rønning er ellers ikke så rent lett. I motsetning til så mange av sitt laug blir han brydd og smiler skjævt og unnskyldende over å skulle bli satt i søkelyset.

— Flere anmeldere påstår at De er påvirket av Graham Greene?

— Det skjønner jeg ihvertfall ikke selv, svarer han, og trekker på skuldrene. — Selvfølgelig verdsetter jeg Greene som forfatter, men har ellers sjaltet både ham og Sigrid Undset ut for flere år siden av bare frykt for å måtte måle meg med så store forbilder.

— Hvilke forfattere leser De helst selv da, ute og hjemme?

— Herhjemme har Sigurd Hoel betydd meget for meg, både som dikter og veileder. Jeg synes han var en tvers igjennem redelig skribent, alltid med full dekning for hva han skrev. Ellers leser jeg gjerne Sandemose. Utenfor vår norske litteratur får jeg mest ut av Mauriac. Selvom hans livstolkning er adskillige grader for dyster, så er da «Ormebolet» en av de helt store romaner!

— Noen av de unge?

— En australier, Morris West, har nylig skrevet en meget god roman: «Djevelens advokat». Det er en bok om helligheten. Det er da i hvert fall et emne som det er verd å skrive om.

— De er altså enig med Odd Eidem om at der er en viss sannhet i: «Si meg hva du skriver om, og jeg skal si deg hvem du er!».

— Ja, hva man i dette lands litteratur kan få ut av temaet utroskap ved å variere dette relativt uinteressante emnet i det uendelige, er nokså utrolig. Og det er rart at vi i en ellers så hard tid som vår får det innpakket i så mye hul romantikk.

SKRIBENTER IMELLEM

— I virkeligheten, sier Åge Rønning og lukker øynene, — er det en ufordragelig jobb å skrive. Ofte, når jeg ser en kollega produsere noe, sier jeg til meg selv: «At han orker . . .» Men det samme gjelder jo meg selv. Det er fælt før stoffet kommer, det er fælt når det er kommet, og en kjemper med formen. Det *ferdige* produkt er heller ingen befrielse — kan konsulenten ta det? Kan anmelderne? Kan publikum? Kan ens egne venner?

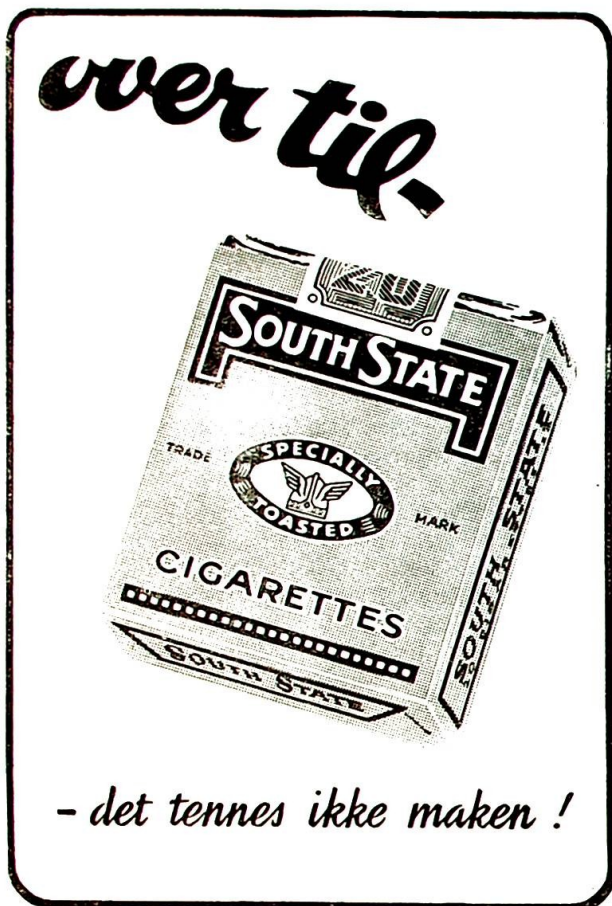
Åge Rønning gyser, og skjenker mer kaffe i koppen.

— Hva — eller hvem — var det som først fikk Dem til å se i retning av den katolske kirke?

Svaret kommer uten noen nøling:

— Thomas Merton. Denne amerikanske journalisten som gikk bort og ble cistersiersermunk — la bak seg hele den del av vår virkelighet som over vold på sjelen i oss, for å finne sin Gud og seg selv i stillheten — han har gitt meg umåtelig meget. Da jeg leste hans selvbiografi «The Seven Storey Mountain» var det en helt ny verden, et ukjent virkelighetsområde, som ble åpnet for meg. Jeg tror jeg har lest den boken ti ganger! En journalist som velger kontemplasjonen — det er noe for vår tid! Thomas Merton viste meg for øvrig hen til noen av sine egne kilder — blant annet deler jeg hans betatthet når det gjelder Teresa av Lisieux. Det er også en mystikk for mennesker som lever under vår tids mørke himmel.

Sier Åge Rønning, som etsteds nylig ga uttrykk for hvorfor han igjen og igjen setter seg til en skrivemaskin som ofte er like meget et torturinstrument som en dikterharpe. Han formet det slik:

«Jeg knastet ned noen tanker på skrivemaskinen igår aftes, og hørte en bekymret røst fra barneværelset: Er du begynt på en ny bok, pappa?»

Ny bok betyr karantene for pappa. Men jeg skulle ønske jeg kunne skrive mer om en stund igjen. Om kjærlighet, ikke moderne litteraturs hybelkjærlighet og utroskap og svimlende begjær under almene og i bilene, det er kjedelig for de fleste som har passert puberteten. Noen kommer dessverre aldri over den. Om en annen slags kjærlighet, kjærlighet som stille regn, tenker jeg på.»

Han har skrevet, og skrevet *godt* om den også, — den kjærligheten.

Strøtanker ved

Alle julekrybber, enten de nå er vakre eller smakløse, enkle eller overlesset, ligner hverandre. Stort sett er det de samme skikkelsene som grupperes i den samme dekor, — en barnlig dramatisering av Det glade Budskap som tradisjon og legende har gitt sin form. Den folkelige fantasi har brodert på temaet og føyd til en og annen pittoresk detalj, men juleevangeliets egne detaljopplysninger er ellers rike nok for den som vil lage en julekrybbe. De praktiske detaljer peker alle inn mot et religiøst mysterium — derfor blir våre spørsmål foran krybber så meningsfylte i all sin jordnære naturlighet. Her er noen av dem:

Ble Jesus født i en grotte?

Evangeliet sier bare at «Maria la ham i en krybbe». Hvor befant den krybber seg? Høyst sannsynlig hadde Josef og Maria slått seg ned i en stall, og vi vet at mange av stallene i Betlehem på den tid var huler eller grotter i bergveggen. Så tidlig som i det II. århundre fastslår den hellige Justin at Jesus ble født i en grotte, det er godt mulig at han bygger på en sikker muntlig tradisjon. Derimot leser vi jo at de vise menn fant Jesus i et *hus* i Betlehem (Matt. 2, 11). Har Josef etter fødselen søkt og funnet et bedre ly for sin familie?

Ble Jesus født ved midnatt?

Evangeliet synes å fastslå at Jesus er født ved nattetider — det heter jo at hyrdene «lå ute på marken for å vokte sin hjord om natten». Den kristne tradisjon har alltid lagt en mystisk mening inn i dette: Det var da vi mennesker befant oss i det dypeste mørke at Jesus — Verdens Lys — kom til oss for å frelse oss.

Hvor kommer krybbens okse og asen fra?

Evangeliet nevner dem ihvertfall ikke! Men når en krybbe er nevnt, er jo tanken nærliggende at her også var dyr, dersom stallen var i bruk. Også her krever meditasjonen sin rett: Har kanskje ikke profeten Esaias skrevet: «Oksen møtte sin herre og asenet så sin herres krybbe, mens Israel så intet . . .» I Jesus ser det troende menneske ham som forløser hele skapningen:

JULENS TRE MESSER

Det er som om Kirken er så overveldet av takknemlig- og glede over sin Frelasers komme, at den ikke kan rive seg løs fra sødmen ved å feire dette komme. Tre ganger i løpet av julefesten — ved midnatt, ved dag gry og midt på formiddagen — gjentar den messens offerhandling. Og hver gang innrammer den messens faste deler i nye tekster som fremhever nye sider ved julens mysterium.

For dette barn som fødes til verden av Jomfru Maria i Betlehem er ikke bare et menneskebarn, det er også Guds egen Sønn, født av Gud for tidenes opphav. Og når dette barn kommer til oss, er det for at vi selv skal gjenfødtes til et nytt liv, bli Guds barn. I julens hellige fest minnes vi nettopp disse «tre fødsler»: Den som evig fullbyrdes i Guds dypeste vesen, den som skriver seg inn i historien og endelig den som foregår i hver enkelt kristensjel.

Der leses tre messer — det er for å understreke dette tredobbelte mysterium. Først og fremst er Jesus Guds sønn, sin Fader lik og født av Gud i evigheten. Det er denne mysteriøse fødsel i Guds *egen* verden som *Midnatts-*

julekrybben

Han er den «nye Adam», og som den første Adam hersker han over dyrene...

Var der en stjerne over krybben?

Det er i beretningen om de østerlandske vise at Evangeliet nevner stjernen — det er altså over huset at stjernen er sett. Det ordet som vi oversetter med «stjerne» kan for øvrig bety hvilket som helst astronomisk fenomen: komet, fata morgana, nordlys, eller lignende. Troens tradisjon har aldri nølt med å finne en mening her: Jesus er det lys som tenner et håp i menneskehjertet — den menneskehet som «sitter i mørket og i dødens skygger».

Var den hellige Josef en gammel mann, slik som han ofte fremstilles i våre julekrybber?

Der er intet i Evangeliet som sier oss at Josef, Jesu pleiefar, ikke skulle være for eksempel 20 eller 30 år gammel. Når han fremstilles tradisjonelt som en aldrende mann, er det nok fordi en har villet understreke hans modne sinnsro under et stort ansvar og den sindige omsorg Lukas beskriver så levende. Men under de strabaser det Hellige Par gjennomlever både i Betlehem og under flukten til Egypt har nok en ung beskytter vært en bedre støtte for Jesu Mor enn en olding kunne være.

Var der tre hellige konger i Betlehem?

Evangeliet nevner ikke ordet «konge», og enda mindre de navn som tradisjonen har gitt de tre: Kaspar, Melkior og Baltazar! Den hellige skrift taler om noen «vise menn» — kanskje har de vært assyriske stjerneydere. «Konger» er de blitt ved at en har anvendt Salme 71 på dem: «Kongene av Tarsis og Øyene bringer Ham sine gaver...» Og eftersom gavene var tre: gull, røkelse og myrra, måtte jo også «kongene» være tre i tallet. Herfra spinnes der så videre — tretallet er et meningsfylt tall i Bibelen! Som Noas tre sønner kommer de til å representere de tre store menneskeraser: Den hvite, den sorte og den gule. Og med Esaias i hånden, han som etsteds sier at Jerusalem oversvømmes av kameler og dromedarer, plaseres der enda et pittoreskt dyr i gruppen omkring Jesu krybbe: Kamelen.

I virkeligheten er nok denne vesle gruppen av tidens «intellektuelle» kommet til fots, og deres «gjemmer» har ikke vært gull eller sedertres kister, men en alminnelig reisesekk. Men i dem ser jo troens øye representanter for hele Menneskeheten utenfor Israel, og så er det ikke for meget om vi i julekrybbens symbolverden, den som åpner de dypeste hemmeligheter for det enkleste barnesinn, kler dem i den fineste stas.

messen med sitt inngangsvers først retter vårt sinn imot — der vi hører Kristus si: «Herren har talt dette til meg — Du er min sønn, i dag har jeg født deg.»

Men Jesus er også et menneskebarn, siden han tok vårt kjød i Marias liv. Det er denne *historiske* fødsel som *dagens messe* stanser ved. Den begynner således med dette gledesrop: «Et barn er født, en sønn er oss gitt!»

Og så fødes jo Jesus enda på en tredje måte: Ved å komme til hver av oss og ta bolig i oss. Det er denne fødsel i våre sinn som inngangsverset i *messen ved dagry* betrakter: *Lux fulgebit hodie super nos...* I dag skal lyset overstråle oss!

Allikevel er det som om Kirken i denne hellige liturgi ikke kan forsones seg med å betrakte helt *adskilt* de tre sider ved Jesu fødsel. Ikke før har den nevnt og feiret og beundret *en* av aspektene, så lar den tanken i undring gå tilbake til en annen som utfyller den: Guds evige Sønn — og dog Emmanuel. Det vil jo si: Gud midt iblant oss — som et barn. Et hjelpeløst spebarn — og allikevel «veldig Gud, evig Fader, Fredsfyrste» (Esaias 9, 6). Slik lar den oss se alle tre i ett: Guds Sønn i evigheten, Marias

sønn i Betlehem og dog den gjest som i dag til alle tider tar inn i vårt hjertes herberge.

Slik spenner *Midnattsmessens* liturgi fra evighetens betraktning i inngangsverset til den jordnære ømhet i juleevangeliet. Og omvendt — i *dagens messe* — går betraktningen av det vesle barnet i inngangsverset over til det store teologiske evangelium om Ordet som var hos Gud, som var Gud og som ble kjød. Og *messen ved dagry* viser oss endelig i sitt evangelium hvordan det som hendte i de dager festet seg i et åpent sinn, — hvordan Jesu fødsel i evigheten og i tiden også kan bli en mystisk virkelighet for den som i likhet med Maria bevarer disse ting i sitt hjerte og grunner på dem.

Det er bare de færreste av oss som har anledning til å overvære alle disse tre messer. Mon ikke flere allikevel, etter å ha deltatt i midnattsmessen, burde finne veien også til dagens høymesse? Og tekstene fra annen messe, la oss iallfall *lese* dem og bruke dem i de små betraktningstunder som vi kan og bør sikre oss midt i festens stille tider.

TP.

i sin nye prekensamling

I svært megen nordisk katolisisme er syntesen mellem en stor og rik kristen tradisjon og vår folketyperiske egenart mer eller mindre blek teori — ikke virkelighet. Det er en vanskelighet som er karakteristisk for små minoriteter under alle himmelstrøk: Bare langsomt slår den katolske tradisjon igjen røtter i vårt kulturelle jordsmonn og vårt lynne, og finner uttrykk som ikke er importerte, men våre egne.

Det er ikke minst innenfor dette perspektiv at dansken pastor Peter Schindler er en så fengslende personlighet. I hans omfattende forfatterskap møter vi dette sjeldne: En lys levende syntese mellom den kristne sensibilitet som utgår fra det beste i den lutherske arv og en dypt personlig tilegnet katolsk tro.

Det preger også hans siste og nettopp utkomne bok, preken-samlingen «Den Hellige Lektie». Her møter vi igjen den pastor Schindler vi kjenner og verdsetter: Et kristenmenneske med stillferdig hjertelag og varm forståelse for både det som tynger og det som frigjør menneskesinnet.

Prekensamlingen «Dette hellige Evangelium» (Kbh., Arne Frost-Hansens Forlag, 1949) er sikkert kjent av de fleste lesere av «St. Olav» og blir like sikkert benyttet flittig av en hel del isolerte norske katolikker som ikke hver søndag kan komme til sin fjerntliggende sognekirke. Som man vil huske, består denne samling av «en Aargang Prædikener» fra første søndag i Advent til kirkeårets slutt. Allerede den gang skrev Peter Schindler i sitt forord: «Skulde det vise sig at p. kunde et Bind over Epistlerne jo følge ad Aare.»

Dette bind foreligger nu, og nordmennene får på et av bokens første blad vite at det er «hjerteligt tilegnet Biskop, Præster, Søstre, tilhørere og Venner i Norge». Hvorfor vi har fått den æren, blir ikke sagt: det forteller oss bare at Schindler ikke har glemt oss mer enn vi glemmer ham. Biskopen og prestene vil særlig huske den retrett som han holdt i 1955, men der er også

rundt om i landet mange som har samlet seg under Pastor Schindlers taler- eller prekestol og som ikke så fort kan glemme hans inciterende og alltid så direkte tale, en er nærmest fristet til å si: tiltale.

Samlingens tilegnelse betyr ikke at predikanten har gjort noe forsøk på å «fornorske» seg. Dansk er han til fingerspissene og dansk har han ment å forbli. Men hvor inspirerende virker det ikke også for norske lesere å konstatere at nordisk og katolsk preken-tradisjon i den grad kan forenes uten at noen av partene blir skadelidende.

Vi får altså her en ny årgang preken. Men den tekst det her blir preket om, er ikke lenger messens mest høytidelige lesning, den som vi hører stående fordi det likesom er Kristus selv som taler og handler blant oss. Teksten er «den hellige Lektie», epistelen, som vi hører sittende fordi det er våre store brødre

ROLF JACOBSEN:

NOTRE DAME DE PILAR

«Brev til lyset» heter Rolf Jacobsens diktsamling i år (Gyldendal). Kritikerne synes enstemmige om at den bekrefter denne kresne og fine lyrikerens stilling i vår poesi som en sjelden begavelse: En dikter med et sikkert poetisk begrep på den «moderne» virkelighet og et fintmerkende øre for sangen i det mest dagligdagse.

Rolf Jacobsen debuterte i 1933 — 26 år gammel — med samlingen «Jord og jern», og førte allerede dengang noe uhørt nytt og spennende inn i vår poesi. To år senere kom «Vrimmel», men så gikk det seksten år, inntil han i 1951 utga «Fjernetog» — en samling dikt som viste hvor konsekvent trofast han gjennom opprørende år hadde vært overfor egenarten i sitt talent. Rolf Jacobsen ble opptatt i den katolske kirke i 1952.

Fra «Brev til lyset» — årets diktsamling — gjengir vi med forlagets og forfatterens tillatelse diktet «En søyle i Chartres», som selsomt gjenskaper bønnens og mysteriets atmosfære i en av Frankrikes skjønneste katedraler.

HAR NOE Å SI

apostlene, som underviser oss og skjenker oss den livsvisdom som de selv har mottatt av Kristus. Ganske treffende skriver Schindler om evangeliet og epistelen som komplementære størrelser: «Evangeliet (som vi møder det i Helligdagens Perikoper) er konkret, Epistlerne (som de er skaarne ud af Sammenhængen) er abstrakte; Evangeliet handler om Personer, Epistlerne mere om Begreber; Evangeliet tegner os Figurer omkring Kristus, Epistlen sigter mere paa at forme vor egen Personlighed i Kristusform og Kristenform; Evangeliet viser os Situationer, Epistlen snarere Tilstande; Evangeliet er rigt paa Replikker, Epistlen paa Idéer; Evangeliet er ofte dramatisk, Epistlen har Tænkningens Ro; Evangeliet tegner hver Søndag Kristus i en ny facet, Epistlen viser os Søndag efter Søndag nye Sider af, hvad det er, og hvordan det er at være kristen — og af og til: hvordan det ser ud med En, naar man ikke er Kristen eller er en slet Kristen.» Det ene må altså leses og mediteres, men den andre skal ikke forsømmes.

Nå har Pastor Schindler som oversetter av Det nye testamente store fordeler fremfor andre predikanter. Han er blitt enestående fortrolig med teksten i og med at han har måttet kjempe oversetterens Jakobs-kamp med sitt testamente, og bare de som selv har prøvd å gjengi en forfatters tanker på et annet sprog, vet i hvilket forhold man kommer til teksten. Allerede i «Dette hellige Evangelium» hadde Schindler valgt å bruke en egen oversettelse, men da var han langt fra ferdig med sitt oversettelsesarbeid. Det var dengang bare en forsmak. Nå kan han uten videre sitere sin egen oversettelse. Han gjør sikkert rett når han hver gang trykker teksten på ny og ikke regner med at folk som leser hans prekenes alltid først slår opp i Bibelen eller messeboken. Dette er desto mer nødvendig som Schindler svært ofte følger epistlen avsnitt for avsnitt. Det er vanskelig å forstå hans disposisjon hvis man ikke hele tiden refererer seg til den hellige tekst.

Som alltid ellers er Schindler i denne prekensamling

*Notre Dame de Pilar
Notre Dame de Pilar
hører de lave rop,
kjenner hver sorg de har,
ser på den stummes munn
pinene i hans bryst,
står som et sol-grått forberg
foran en skyggekystr
der hav kommer inn og tungt
favner de bitre skjær,
bøyer seg ned med disig pande,
ingen vet hvem de er,
ingen ord men en dump musikk
som sakte får svar, får svar.
Du klippe, du storm, du morgenstjerne
Notre Dame de Pilar.*

Predikantens «opp høyede» stilling er utsatt. Vår pressekollega «Katolsk Ungdom» bringer denne tegningen, med teksten: — Kjære troende! Idag bortfaller prekenen, for jeg har noe å si...

ene og alene opptatt av sentrale trossannheter. For ham, som for hele den kristne tradisjon, er det frelsen det dreier seg om. Kristendommen er en frelsesreligion, og det er synd og nåde han tar for seg. Aldri har han på dette punkt fjernet seg fra den forkynnelse som han allerede før sin konversjon hadde hørt fra de danske prekestoler. Men han har i mellemtiden renset sin oppfatning av frelsen for alt det som i lutherdommen så lett isolerer denne sentrale trossannhet fra den øvrige åpenbaring. Typisk er hans forhold til helgenene i sin forkynnelse. For ham er helgenenes plass i frelsesverket en selvfølge, men han betrakter dem alltid i forbindelse med frelsens *hovedanliggende*. Som rimelig er i en prekensamling om søndagens epistler viser han her sin forkjærlighet for Paulus. Med hvilken glød forsvarer han ikke for eksempel på Søndag sexagesima den Paulus som så lett blir en sydebukk for alle dem som gjerne vil lage seg en Kristus etter sitt eget hode. Paulus er jo den som mer enn noen annen forkynner Guds nåde. For Schindler er prekenen aldri en avhandling om et eller annet, den er alltid en forkynnelse av den Herre Jesus, og får sine virkelige dimensjoner alene i den katolske sammenheng.

At Schindler er en ordets kunstner er en kjent sak. En vil finne mange sproglige perler i denne prekensamling, som i hans øvrige bøker. At han er en stor pedagog, er heller ikke noe nytt. Hvor enkelt og lett-fattelig kan han ikke tale om de mest opphøyede ting. Han bringer dem så nær oss, uten å gjøre dem trivielle. Det spørs riktignok om han alltid i sin bibeloversettelse har klart å holde seg på høyde med den tekst som han skulle gjengi, især når han oversetter Johannes. Men i hans prekenes er det ham selv som taler, med de talenter som Herren har betrodd ham, og da er han sikrere i sine uttrykksmidler. Han vet alltid hvor langt han kan gå for å møte sin tilhører der hvor han står, uten å devaluere det budskap som han forkynner.

(Forts. neste side)

*«Naturens domstol veier ikke brøden,
for alle lyder straffen hård og lik:
det øyeblikk vi fødes under skrik —
er barnet allerede dømt til døden!»*

Dikteren har rett: Slik er menneskelivet, forklart ut fra seg selv: Dødsmerket allerede i fødselen. Barnet vokser til en Smertenes Mann.

Vi er ikke gamle før vi innser denne loven i vårte eget og i andres liv — det er dét som gjør troen på Kristus så dristig. Vi husker Nikodemus' innvending den natten da hans sinn brøt krefter med Guds glade budskap om en gjenfødsel: «Hvordan kan da et menneske bli født på ny?»

Han taler for oss alle sammen, Nikodemus. Dette er vårt spørsmål: Hvordan skal vi kunne *fornyes* som mennesker?

Det er et hjertetyngende spørsmål. Et spørsmål som hviskes i tusener av sinn i disse dagene, hos alle dem som over skulderen på et lite uferdig menneske ser inn i julekrybbens enkle og meningsfylte verden: «Hvordan skal vi kunne fornyes som mennesker, vi som vet at vi befinner oss på veien bort fra livskildene og synes vi dør litt mer hver dag, som synes vi har forrådt det barnet vi engang var, med alle dets løfter og lengsler og talenter.

Finnes der overhodet noen vei tilbake gjennom alle våre nederlag? Finnes der noe håp og noen fremtid for oss som vet at vi stekkes og forminskes dag for dag av alle våre forspilte muligheter, våre halvhjertede valg, våre skuffede forventninger, våre svik og våre middelmådige kompromisser med Guds og menneskers krav til oss? Hvordan skal vi kunne fornyes?

Kristus svarer ved å stille et barn mellom seg og oss, som et levende, synlig eksempel på det sinn som Gud søker i oss.

Kristus visste dét som de fleste av oss visst oppdager før eller siden under veis gjennom livet: At vi er like unge som vår tro og vårt håp er unge, og like gamle og nedslitte av livet som vår tvil og vårt mismot er sterke. Kristus visste hva tyngdeloven i menneskenaturen var for en dødvekt, — derfor visste Han også at en minst må

ha barnets overskudd og vitalitet for overhodet å kunne forestille seg noe slikt som et *evig* liv hos Gud. Vi taler snarere om «den evige *hvile*», vi voksne, fordi livet så ofte har gjort oss trette. Men evigheten er *liv*, grenseløs livsutfoldelse i Gud. Og barnet vet det.

II

Så er da også julen noe meget mer enn en familiens fest med litt kristelig tilsetning. Barnet i krybben er et *Guds tegn*, — en Guds anvisning på hvor vår fornyelse og vår frelse egentlig er å finne. Gud møter oss i et barn for å gjøre tydelig for menneskenes blikk og tanke hva som er veien til Ham og til Hans rike.

Og Kirken legger dette barnet frem for våre øyne i sine tusen krybber og sier: Se på dette barnet! Forstå at Gud er ikke en «interesse» for religiøst anlagte mennesker, eller en rørende stemning til høytidsbruk. *Gud er livet! Gud er virkeligheten!*

Og nettopp dette at det er et barn, sier oss noe mer enda, om hva Gud er. Tillitsfull og sårbar som selve kjærligheten er denne vesle skapningen: Gud har lagt sin sønn og sin kjærlighet i menneskers hender, i *våre* hender. De første svar vi mennesker ga Ham på denne kjærlighet, var den stengte dør og det skarpslepne sverd. «Men der var ikke rum for dem i herberget... Og Herodes sendte bud og lot drepe alle guttebarn i Betlehem.»

Men Betlehem er ikke bare en by i Judea. I vår kristne tro er ikke frelsen bare noe som *er* skjedd.

Den skjer — hver dag. Betlehem er her og nå. Betlehem er våre sinn.

Så dårlig kan vi vår katekisme at vi tror nåden er en liten hjelp til å leve etter Guds bud. Vi tar feil. Gud nøyer seg ikke med å gi «hjelp» — Gud gir *seg selv*, gir sitt liv og sitt blod, for oss mennesker. Og vi som er så langt fra helgnene som asken er fra ilden, enda vi fikk den samme dåpens nåde som dem, vi kan lære — i denne natt — hva veien er. Vår vei inn i Guds hjerte er Guds vei inn i *vårt* hjerte, når det lukkede herberge endelig er blitt åpnet for Ham som engang bygget det til en bolig for seg.

«Bli i meg, så blir jeg i dere. Dette har jeg talt til dere for at min glede kan være i dere, og deres glede kan bli fullkommen.» Det er julens fulle og hele budskap til oss — det er jule-evangeliet.

SCHINDLER (forts.)

Han er selv frimodig i sin forkynnelse og oppmuntrer til frimodighet. «Det kan ikke være djævelsk,» skriver han, «at kritisere en Minister eller en Politiker, et Parti eller en Øvrighetsperson, hvem sætter saa et Tabu for en Præst, en Ordensleder, en kirkelig Organisation eller en kirkelig Øvrighetsperson?» Men hans kristne sunne fornuft kommer alltid frem: «Blot vilde det være godt at erindre, at skal man med Virkning kritisere en Biskop eller en Pave, maa man hedde Sankt Birgitta eller den hellige Katharina af Siena — kun Hellighed kan tillade sig at «tale Roma midt imod», for kun Hellighed véd, hvordan og hvornaar det skal gøres, og kun den Hellige har betalt Prisen for at have Lov at sige Autoriteten den tiltrængte Besked, ligesom kun den Hellige er rede til at betale den Pris, et Frisprog kan komme til at koste.»

Schindler taler åpent om de feil som er blitt begått i den katolske kristendoms navn. Han taler bl. a. med

befriende åpenhet om inkvisisjonen og den dårlige apologetikk som den har gitt anledning til.

Hver preken avsluttes med en bønn som Schindler selv har forfattet. Man kan diskutere i hvilken grad prekensamlingen har vunnet på det. Man savner i disse bønner den ordknapphet og styrke som messebokens kirkebønner utmerker seg ved. Til liturgisk bruk ville de neppe være brukbare. Men som en avslutning på prekenen og i samme stil som den, er derimot mange av disse bønner dypfølte og vakre.

Vi kan ikke nok anbefale dem som allerede eier «Dette hellige Evangelium» og har lært å sette pris på det, å anskaffe seg denne nye årgang prekener. Og til dem som ennå ikke har stiftet bekjentskap med Schindler som predikant, kan begge samlinger anbefales på det varmeste. Vi er ennå meget fattige når det gjelder en katolsk nordisk prekenradisjon. Disse to verker er et par meget solide stener til et byggverk som vi søker og ønsker å se reist på nordisk grunn og ut fra et nordisk kristensinn.

BLIKK på TIDEN

MISFORSTÅELSE?

■ Under titelen «Misforståelse» behandler «Morgenposten» (1. desember) redaksjonen det merkelige og påfallende uvilje som sosialmyndighetene legger for dagen når det gjelder familierådgivning på kristent initiativ. Det gir seg utslag i en bevilgningspolitikk som virker diskriminerende og tendensiøs. Vi har visst i virkeligheten her nok et eksempel på Statens mani etter å tyne eller å legge under seg sosialt arbeide som ikke foregår i dens egen regi — overalt hvor den kan sette den økonomiske tommeskruen på.

Nå er familierådgivningen ett av de sosiale områder hvor norske lutheranere faktisk har vært tidligere og dyktigere ute enn myndighetene, og har levert noe av et pionérarbeide. Det blir visst ikke verdsatt etter fortjeneste — på departementalt hold virker man ikke bare konsekvent tver når det gjelder kristen innsats, man lever dessuten øyensynlig på illusjonen om at noe slikt som familieproblemer kan gis en slags «nøytral» behandling. Familierådgivning vil imidlertid nødvendigvis måtte skje ut fra en etisk grunninnstilling og vi finner det jo ikke nettopp betryggende at myndighetene her avviser kristne rådgivere under foregivende av at de selv representerer en «upartisk» intans. Det mener tydeligvis også «Morgenposten»:

«Departementet er mistenkelig ivrig etter å skille mellom den «strengt medisinske» form for rådgivning og den «sosiale og religiøse», samtidig som det i en annen forbindelse også understreker at helseinstitusjonene ingen rett har til å påvirke menneskene. De må være etisk nøytrale.

Her må det vel foreligge minst én misforståelse. Ekteskapskonflikter kan da ikke bare være «strengt medisinske». Også statens kontorer har jo både sosialkuratorer og jurister til hjelp. Fagfolk på alle områder må tilkalles, og vi kan ikke fatte at den avgjørende forskjell ligger i om en spesialutdannet prest eller lege er leder. Enda verre er det hvis departementet fremdeles går rundt og tror at et kristent menneske som hjelper et annet, automatisk driver religiøs påvirkning. Å utnytte et annet menneskes nød til påvikning av denne art er like fjernt fra kirkens menn som det er for f. eks. helsedirektør Evang å påvirke mennesker med sitt livssyn. En helt annen sak er at den etiske grunninnstilling et menneske har vil påvirke de råd det gir. Det gjelder vel både for prest, sosialkurator og lege. Og tenk så om mennesker i nød virkelig ønsker å møte et menneske med etiske prinsipper for at de kan få hjelp til å løse sine egne innfløkte problemer. Skal virkelig dermed hjelpen være diskriminert og utelukket fra offentlig støtte?

Vi vegrer oss i det lengste for å tro at dette siste er departementets oppfatning. For hvis så er tilfelle, vil det møte en storm av protester ikke minst blant sine egne velgere — og stortingsmenn.»

MEDALJENS BAKSIDE

■ Kringkastingsens Mentz Schulerud, en helt usedvanlig begavelse og arbeidskraft innen populariseringens vanskelige kunst, har nylig utgitt et praktverk om «Norsk kunstnerliv». Det er en meget fornøyet og velskreven bok, rikt spekket med anekdoter og vidd — et usedvanlig farverikt og underholdende utsnitt av norsk kulturhistorie. Den er blitt mottatt av et nærmest enstemmig begeistret anmelderkor. Desto mer fester en seg ved en anmelder som midt i lovordene tar en viktig reservasjon overfor denne muntre skildringen av kunstnerens «Bacchustog opp gjennom tidene». I sin omtale av verket skriver Erik Egeland («Morgenbladet» 26. november) noe meget

vesentlig som visst bør fremheves, uten at han derfor mener å kaste seg i den gledesløse puritanismens armer. Egeland skriver:

«Den fare som ustanselig truer med å bryte disse utsatte personer ned, er foruten fristelsen til å selge seg — alkoholen. Vi kunne nevne navn på navn og tragedie på tragedie, og Schulerud kjenner dem like godt som jeg. Men ikke et treffende ord i dette festskriftet om slike sider av kunstnerlivet.

Schulerud skriver om bohemitiden. Festlig det også. Rudolph Thygesen fortalte anmelderen litt om den for noen år siden. En av tidens trofaste kunstnerhustruer hadde fødselsdag, og ektemannen, en av kretsens forgrunnsskikkelser skulle om morgenen bare ut på gaten for å kjøpe en blomsterbukett til henne. Han traff venner, ble med på Gravesen først og så på Grand. Ved midnatt vaklet han opp trappene, ringte på hjemme, rakte frem blomsterbuketten som var brukket. Gratulerer med dagen Maggen, sa han. «Fau-nen» Thygesen stod i trappen og hørte på.

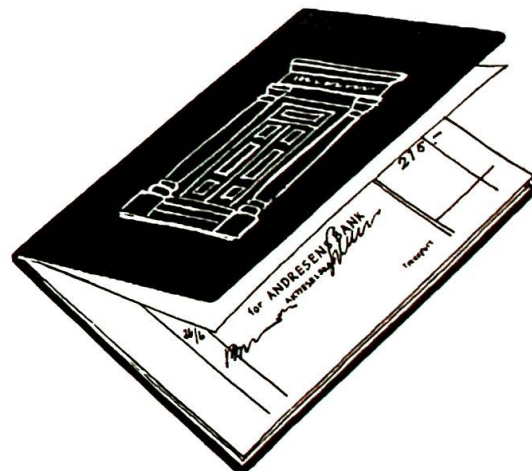
Det er også «kunstnerliv».

Men sånt leser man ikke om i praktverket til Schulerud. Ikke desto mindre er det innlysende at hvis man under skildringene av kunstnerens galskaper, skandaler og drikkelag unnlater å gi glimtvis innføring i *hvorfor* Jeppe drikker, i påkjennningene under et kunstverks fødsel, reduserer man kunstnerne til klovner i borgerskapets manesje. Noen respekt for kunsten og hva det koster å skape kunst, medvirker det i alle fall ikke til.»

Mentz Schulerud —
mer smil enn tårer.

Ved DÅP eller KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESENS BANK
AKTIESELSKAP
OSLO

■ En kjent Oslo-ektor, G. D. Horne, har — som så mange andre — sett seg arg på de forrående og sadistiske filmene som fra tid til annen dukker opp på Oslo-kinoene. Han har skapt sensasjon om saken ved å innlevere en politi-anmeldelse (som senere ble henlagt) på Statens filmkontroll og kinodirektør Engh i Oslo Kommunale Kinematografer, og har forsøkt å reise en opinion mot misbrukene.

Hans forslag om at utvalget for filmsensur skal suppleres med foreldre fører vel neppe frem — det er heller ikke så sikkert at det ville føre til et klokt skjønn det heller. Men to instanser burde ta seg bredden i forargelsen *ad notam*: Statens filmsensur og kommunens filmdirektør. Ganske særlig synes sistnevnte instans å ta lett på sine kulturelle og sosiale forpliktelser — kinodriften i Oslo har fremdeles en solid slagside til innbringende ukultur. At kommunens kinoer riktignok aviser det søppel som enkelte private kinoer med spesialisert *teenager*-publikum usjenert av en slapp filmsensur lever høyt på er allerede noe. Men det er ikke et tilstrekkelig alibi — der ventes noe mer. Karakteristisk er det ellers at Oslos middags-aviser på lederplass gir direktør Engh et advarende klaps i sakens anledning — de er jo selv ikke alltid kostforaktere når det gjelder suggestiv skildring av vold. «Dagbladet» (26. november) rammer spikeren på hodet når det skriver at

«det er motbydelig når Oslo kommunale kinematografer spekulerer i sadistisk film som hyller råskap, perversitet og gangstermentalitet. Vi venter bedre av hovedstadens offisielle kino-selskap. Kravet til kvalitet har vært et av de viktigste argumentene for kommunal kinodrift.»

Og «Verdens Gang» (26. november) taler om

«det skjønn ledelsen av de kommunale kinoer — som ikke skal drive noen spekulasjon i slette instinkter — kan og bør utøve når man velger mellom de filmer som tilbys. Vi har inntrykk av at dette skjønn ikke alltid er så kresent og blir utøvd så konsekvent som ønskelig kunne være.»

Endelig tolker visst Peter Wessel Zapffe («Dagbladet» 26. november) manges skepsis når han skriver:

«En kommisjon som for en tid siden ble nedsatt i sakens anledning uttalte, såvidt jeg husker, at den ikke hadde kunnet finne noen direkte forbindelse mellom kinoprogrammene og ungdomskriminaliteten. Selvfølgelig ikke: Hvorledes hadde man tenkt seg muligheten av å påvise en sådan sammenheng? Hadde man håpet at ofrene skulle ligge i vifteform rundt inn- eller utgangsdørene? Og hva med den påvirkning av medmenneskelig livsinnstilling som ikke kommer tilsyne ved forbrytelse?»

Det er ganske visst bedre at de unge kjenner «sannheten om livet» enn at de går rundt som blåøyde ignoranter. Men hvis de som formidler denne viden, har så meget som et sideblikk til salgbarheten, da er de folkeforrædere og sosiale skadedyr.»

Det er harde ord. Men de både røber en folkemening og peker på en virkelighet som de kommunale film-myndigheter trenger å bli seg mer bevisst.

NORDMANN SYDPÅ

■ Journalist Per Vogt har nylig vært i Danmark. Der har han — som så mange norske før ham — sperret øynene vantro opp over hva han fikk se av frihet i det danske skole-system. Og på bakgrunn av den danske tillit til at kultur er et samspill mellom ulike livsformer, ikke dum og nivellerende ensretting i et offisielt oppdragelsesmønster, skriver han («Farmand» 3. desember) noen linjer ut fra et standpunkt som langsomt synes å finne fler og fler tilhengere her hjemme. Det er ikke krisen og forvirringen i norsk skole som skal gjøre det mindre aktuelt:

«Vil Norge vise seg som et frisinnet, tolerant land og «til-late» friskoler? Dette spørsmålet kommer nå igjen til debatt i Stortinget.

Friskoler er i prinsippet «tillatt», — det skulle også bare mangle. Men all den stund de ikke får offentlig bidrag til

driften, blir de i praksis så å si «forbudt». Det er ytterst få foreldre i landet som kan overkomme å holde sine barn på en skole som bygger sin virksomhet på bare private bidrag, og skolepenger. Det koster eksempelvis det offentlige ca. 2 000 — to tusen — kroner pr. gymnasie-elev. Og de foreldre som ønsker sine barn i friskoler er — som alle andre — gjennom skattene med på å betale *den* summen.

Norge har satt seg selv i en særstilling her. Det er noe bare de færreste er oppmerksom på. I en rekke land bærer staten det vesentligste av driftsomkostningene for friskolene, *uansett* disses art, ut fra det prinsipp at det skal og må være *valgfrihet* på undervisningsområdet, og at det er urettferdig og umoralsk å la en bestemt del av dem som velger, få ekstra-utgifter.

Den som skriver dette satt i en krets av dansker for noen dager siden og samtalen kom inn på nettopp skole spørsmål. En av danskene — en meget radikal mann med tilknytning til ledende litterære kretser — bemerket da at han overhodet ikke kunne forstå de norske sosialister som ikke ville godkjenne friskoleprinsippet. «Det var en meget stor feil av dem,» mente han, «og vitnet om liten toleranse.» (...)

Disse danskers synspunkt — som så ble nærmere presisert — var at et skolevesen ikke *må* stagnere i en konkurranseless ramme, og at friskolene i Danmark har vært et uvurderlig insitament for alle seriøse skolefolk i landet gjennom generasjoner. Og de mente at et samfunn som ikke sørget for konkurranse på undervisningsområdet, med full valgfrihet (hvilket betyr også til friskoler) ikke var et helt sivilisert samfunn.

Undertegnede måtte, beskjemmet på Norges vegne, erklære seg enig.

Til underretning for dem som ikke måtte vite det: Der er i Danmark i alt 213 friskoler som får inntil 80 pst. av sine drifts-utgifter dekket av det offentlige. At dette siste er naturlig og nødvendig, forklares med at bare med et skikkelig budgett kan en skole klare å konkurrere med andre om gode lærerkrefter. Ingen venter — og ingen bør vente — at verdifulle lærere skal drive filantropi.

Det er på høye tid at den anomali som hersker i Norge på dette område, når det sammenlignes med andre vesteuropeiske land, bringes til opphør.

For at ingen skal tro at det her plederes for en tøylesløs utglidning i retning av «kvaksalveri» på utdanningsområdet, skal sies at skoler som får offentlig bidrag må — som i England og Danmark — finne seg i inspeksjon og et visst tilsyn med den generelle standard.»

Frater Candidus.

KIRKE-INNVIELSE

Den nye Mariakirken på Stabekk ble søndag 11. desember høytidelig innviet ved en pontifikalmesse av Biskop Jac. Mangers i nærvær av menigheten og tallrike lege og geistlige gjester fra fjern og nær. Hollandske katolikker, som har bidratt meget til å reise den vakre kirken, var representert ved pater Johs. Rommelse. Tilstede var også maristpatrenes provinsialforstander, pater Pirene. Etter å ha velsignet kirkehuset utvendig gikk Biskopen i prosesjon, under sangen av Allehelgenslitamet, inn i kirken og foretok velsignelsen av rommets forskjellige deler og konsekrasjonen av alteret. Et savn var det nok at man ikke hadde sørget for en forklarende kommentar på norsk til disse vakre seremonier, men både menigheten og de tilreisende gledet seg over å ta arkitektene *Norberg-Schulz'* og *Wozak's* vellykkede kirkerom i bruk. Vi kommer i neste nr. av «St. Olav» utførlig tilbake til denne vår nyeste og mest ukonvensjonelt tenkte kirkebygning.

AV ÅRETS LITTERATUR

Religiøs diktning

Lover den Herre. Et utvalg av nordisk religiøs diktning fra middelalderen til våre dager. Ved Peter Magnus. Land og Kirke, Oslo 1960.

Antologien *Lover den Herre* utfyller uten tvil et savn — til beste for alle dem som hverken eier en salmebok eller kunne tenke seg å begynne å lese salmer under synsvinkelen *diktning* — og også til beste for dem som vel kjenner sin salmebok, men har små sjanser for å oppdage at også mer profane diktere kan være *religiøse*.

Utvalget skal spenne over hele vår litteratur, fra middelalderen til våre dager. I virkeligheten er hovedtyngden solid forlagt til århundret 1750—1850. Og skulle man gjøre en innvending mot utvalget, så måtte det bli den, at det forekommer unødvendig enstrenget. Redaktøren av verket, dikteren Peter Magnus, tar selvfølgelig — det hører til genrens nødvendigheter — alle forbehold når det gjelder utvalget. Men han gir likesom litt for lite inntrykk av å ha kjent valgets kval. Sant nok: romantikken med sine forløpere og utløpere er en gullalder i vår litteraturhistorie, og den annen store periode, realisme og naturalisme, er ikke rik på religiøs diktning. Allikevel tror jeg at utvelgeren burde ha søkt litt mer både fremover og bakover. Her er ikke en eneste folkevise — Draumkvedet er ikke representert med en strofe, mens Dorothe Engelbretsdatter får fire sider til sin bedrøvelige aftensang. Og likeså er det vanskelig tilgjengelig at våre egne samtidige er så tilfeldig representert; her er det største pluss *Hjalmar Gullbergs* «Den heliga natten». Og at *Gunvor Hofmo* skal være den eneste representant for den litt yngre garde av de nålevende, er jamen et nokså stivt stykke, særlig når dette utvalget ellers ikke er redd for å ta med dansk og svensk poesi.

Men med dette forbehold skal det være sagt at det er gode dikt, de Peter Magnus har plukket frem, og ikke minst blant de svenske han har fått med fins der perler —

som *Franzéns* «Människans anlete», og *Johan Olof Wallins* «Var är den vän». Dette siste er både i form og innhold en merkelig gjenklang av Johannes av Korset. En stor oppdagelse å gjøre er *Johannes Ewalds* «Ode til Sjælen», som kanskje er samlingens høydepunkt. Blant de mest representative norske er *Wergeland*, *Welhaven* og *Garborg*. Etter middelalderens to bidrag er *Johs. Jorgensen* den eneste katolikk i samlingen, han har to små dikt. *Olav Aukrust* kan kanskje vinne nye lesere med sitt «Morgon».

Et stort antall kjente dikt og salmer er tatt med i samlingen. Noen vil beklage at de på denne måten opptar plassen; andre vil tvertimot være takknemlige for å finne dem her og således få stifte et nærmere bekjentskap med dem — for svært mange er de kanskje ikke så kjente likevel, når det kommer til stykket? Og her møter man dem fremført i frihet, uten salmebokens typografiske tvangstrøye.

Boken har fått et pent utstyr, med illustrasjoner av *Hans Gerhard Sørensen*. Og har det vært forlagets mening, så være det også hermed bekreftet: Det er en riktig gavebok!

E. G.

*

Petter Dass' Evangelievers

Petter Dass: Alle Evangelia sangviis forfattet. Utgitt av Didrik Arup Seip. Aschehoug, Oslo 1960.

Av interesse for en adskillig engere krets vil nok *Petter Dass'* «sangviise forfattelse» av evangeliene være. Det er en frisk og freidig omsetting av alle søndags-evangeliene kirkeåret igjennem til rimede vers. Og for at almuen skulle kunne synge dem, er de forsynt med sine «føjelige toner». Idag har de neppe større å gi, og interessen blir enda mer begrenset ved at *D. A. Seips* anmerkninger er av strengt filologisk art. En viss kulturhistorisk betydning har jo disse versene likevel, og det kunne vært morsomt å få vite litt mer om genren og dens utbredelse: Var det andre steder enn på Alstadhaug prestegård at hus-hjelpene trallet dagens evangelium på melodien «Sylvie hvi vilst du ej» — ? Men derom tier altså professor Seip.

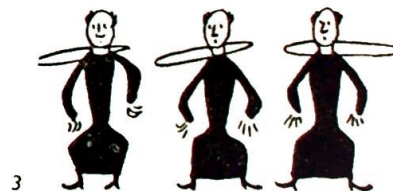
E. G.

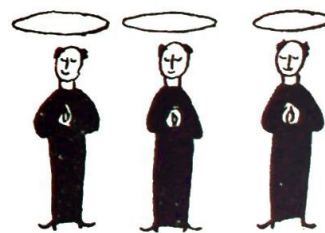
2

En vei til
helligheten?

4

ET GJENSYN MED GUDS

AV KARI VOGT

En av Fiorettis legender forteller at broder Matteo en dag sa til Frans: «Jeg er forbauset over at alle mennesker vil se og høre på deg og gjøre hva du sier. Du er ikke pen å se på, du er ikke høylærd, du er ikke av edel byrd, hvorfor springer all verden etter deg?» Dette er et spørsmål som peker på noe ganske spesielt ved Frans: at han på en særlig måte fascinerer en og vekker vår interesse. Det er jo ikke bare hans trosfeller som gjennom tidene har vist ham beundring eller som har forbauset eller forarget seg over denne Francesco di Bernardone — den hotferdige kjøpmannssønnen fra Assisi. Det er heller ikke så rent få som har gitt oss en bok om «sin» Frans fra Assisi, og selv om det ofte er blitt bøker som kanskje forteller mer om forfatterens opplevelse av Frans enn om Frans selv, peker det på at her finnes det et eller annet som blir oppfattet som «almengyldig» og «konfesjonsløst». Man blir betatt av noe som virker ekte og i egentlig forstand menneskelig. Dette «noe» — er det det vi kaller hellighet? Svarer vi

Det siste arbeide forfatteren Finn Halvorsen fikk fra hånden før døden rykket ham bort tidligere i år var en oversettelse som må ha gitt denne Franciskus-kjenneren stor glede: Johannes Jørgensens klassiske biografi av den umbriske helgenen, Frans fra Assisi. Den er nå kommet på Ansgars Forlag i en vakker og helstopt utgave.

Kari Vogt som her — ut fra Jørgensens biografi — skriver om Frans, er født i 1939 og studerer idéhistorie ved Universitetet i Oslo.

ja her, er det igrunnen innlysende at vi ikke kan nærme oss en helgen bare ved å gjenfortelle spredte anekdoter om hans liv. Det vi må forsøke, er å finne frem til den orientering som ligger til grunn for anekdotene. Og her er det vi velger å ta vårt utgangspunkt i Johannes Jørgensens bok om Frans fra Assisi. Denne boken er blitt en av våre «klassikere» når det gjelder Frans, nettopp fordi den tegner et bilde hvor alle detaljene er underordnet et slikt helhetsperspektiv. Derved meddeler den noe som kanskje kan bringe oss et skritt nærmere en virkelig forståelse av hvem Frans egentlig var.

Men det vil ikke si at vi uten forbehold skal godta alt — når vi benytter Jørgensens bok er det både for å kritisere og for å lære å verdsette.

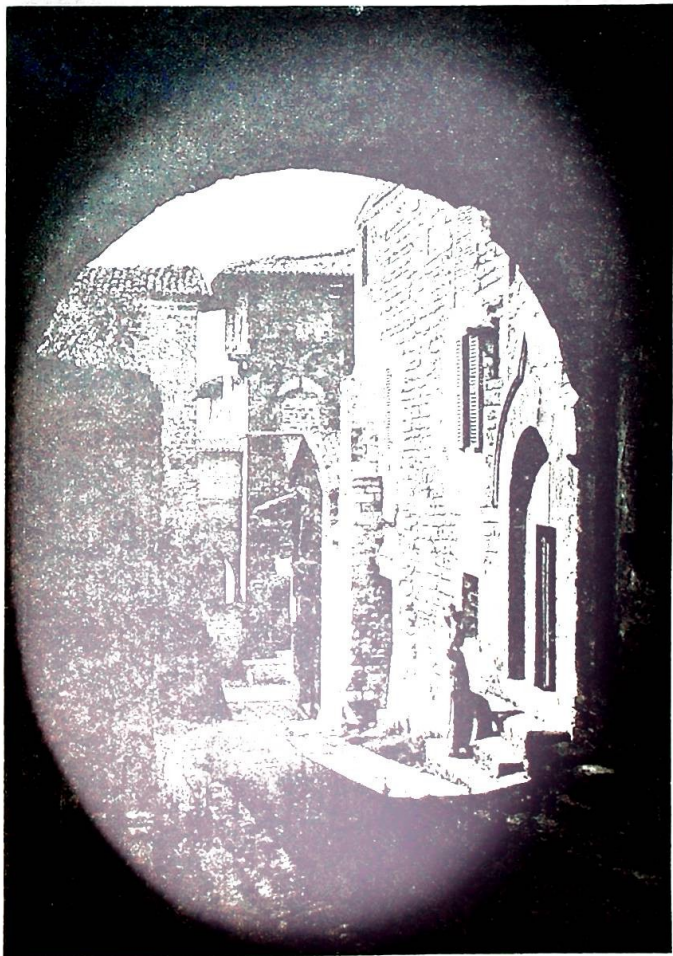
«Hvorfor springer all verden etter deg?» spurte broder Matteo, og det er dette spørsmålet Jørgensens bok vil gi et svar på. For den danske forfatteren måtte svaret bli dypt personlig. Dette innebar at Jørgensen beskriver mer enn han analyserer: det er ikke først og fremst sine refleksjoner han vil nedtegne, men sin begeistring og sin takknemlighet. Hans viktigste oppgave er ikke å fortelle hvorfor, eller å forsvare sine synspunkter, for hvis historien er sann, kan den tale sin egen sak. Og på sett og vis forteller Johannes Jørgensen like meget om seg selv som om Frans. I dette tilfelle vil ikke det si at boken kunstnerisk sett ikke holder mål, det er bare noe vi må konstatere for å forklare hva vi kan vente å finne — og hva vi ville komme til å lete forgjeves etter.

Johannes Jørgensen forteller på en måte som viser at han kan og vet meget. Og han lar Frans' liv gjenspeile en farverik og urolig tid av Europas historie: strid mellom keiser og pave, albigensernes kjetterier, borgerkrig og korstog. Samtidig er han en poesiers mester som vet å gjenfortelle Fiorettis «småblomster» i ord som griper oss og får oss til å drømme om en fjern middelalder hvor den ydmyke Frans taler om verdens forfengelighet for ridderen i skinnende rustning og purpurkappe. — Men nettopp her er det også at vi stiller oss litt tvilende. Kan ikke en helgenbiografis første oppgave formuleres slik: å formidle en opplevelse av samtidighet? — For å oppleve helligheten som en utfordring og som et engasjement vi kan tro på som en reell menneskelig mulighet, må vi være varsomme med å se begivenhetene i et rent historisk perspektiv som gjør at vi i grunnen mer gleder oss over en vakker og fullkommen historie enn spør oss selv hva det er som gjør slike ting mulige. Mener vi at helligheten er tidløs og universell, må heller ikke en lokal koloritt overskygge det som egentlig skulle beskrives. — Dette er ikke det samme som å hevde at det er helligheten vi først og fremst vil vite noe om, ikke helgenen. Det er en unødvendig og kanskje farlig abstraksjon. For det som interesserer oss er jo nettopp å vite hvorledes Guds kjærlighet kan slå ned i et bestemt menneskesinn og hvilke uttrykksformer en slik opplevelse finner. Kravet om universalitet innebærer ikke ønsket om en sjablonmessig eller «urealistisk» beskrivelse.

FATTIGE

Her røres det i virkeligheten ved noe som er et psykologisk problem: at vår første reaksjon overfor heligheten er å nøytralisere dens utfordring, å skape en avstand. Den krever jo mer enn vår beundring. Og for ikke å bli stilt overfor et altfor problematisk enten — eller, foretrekker vi å betrakte en vakkert utpenslet miniatyr i blått og gull som forestiller «Guds lille fattige» som preker for fuglene. I virkeligheten er jo Frans' livshistorie slik at den virker temmelig sjokk-artet i det øyeblikk man virkelig konfronteres med den.

Besøker en for eksempel «Eremo delle Carceri» like utenfor Assisi, forteller Frans' celle bedre enn noen ord hva hans kjærlighet til fru Fattigdom innebar. Og Johannes Jørgensen lar oss forstå at Frans' engasjement måtte være av en slik art at det ikke fantes noe i ham som ikke var utlevert og avhengig av den kjærlighet han opplevet som den eneste nødvendige. For å virkeliggjøre dette, krevdes det snarere en usedvanlig evne til trofasthet enn øyeblikkets entusiasme og inspirasjon. «En synder kan faste, be, gråte og speke sitt kjød. Bare én ting kan en synder ikke: være trofast mot Herren, sin Gud.» Med disse ordene rører Frans ved noe som er selve kjernen i det livet han har valgt: en utholdenhet som er uovervinnelig fordi den

Slik er det fremdeles i Assisi — Frans' by.

bunner i en forståelse av at det å leve i kjærlighet ikke er en *tilstand*, men en sinnets og viljens *orientering*. Det vil si at Frans bedre enn noen annen visste at en følelsesfull begeistring ikke var noen garanti for at hans kall var ekte. Det han måtte håpe var at hans evne til hengivelse var så stor at den kunne omformes til å bli en del av selve Kristi kjærlighet. Og dermed skapte han også en kontinuitet i sitt eget liv, en kerne som forble uberørt av egen omskiftelighet. Fattigdommen — både den ytre og den indre fattigdom — var for Frans et tegn på at det han fremfor alt ønsket, var å forbli disponibel overfor Gud og sin neste. Og for Frans var dette ønsket sterkt nok til å kunne oppfylles. Derfor kan Kirkens liturgi bruke slike ord: «*Franciscus pauper et humilis, coelum dives ingreditur*»: den fattige og ydmyke Frans trer rik inn i himmelen.

Johanna Schwartz' dikt

Johanna Schwarz: *Glas*.

Norstedts & Sønners Förlag. Stockholm 1960. 60 sider.

Johanna Schwarz er svensk konvertitt. Hun bor i Stockholm, har 29 år bak seg, og er filologisk kandidat. I år debuterer hun som lyriker, med en diktsamling som gir uttrykk for både kristent livssyn og en realistisk livsinnstilling.

Forfatterinnen har ordnet diktene i tre grupper. Først kommer en avdeling religiøse dikt, under titelen «Infør ett kyrkfönster». Som neste del finner man «Fången i spegelslott», som behandler mellommenneskelige forhold. Tredje avdeling bærer titelen «Avsatt ädelsten», og omfatter dikt av mer variert innhold.

I mellomavdelingen finnes diktet «Legalt», som fortjener å nevnes spesielt. Det er det rene kampdikt — til forsvar for de minst beskyttede i tiden, de ufødte barn. Forfatterinnen har selv gitt uttrykk for at hun anser dette dikt for samlingens viktigste. Det tolker ikke bare en absolutt respekt for livet, men også en sterk identifisering med uskyldige og vergeløse som angripes.

Et dikt som mange lesere visst vil feste seg særskilt ved, er «Tre vise män». Det er formet som en bønn til det «Kungliga Barn» om å ta imot våre offergaver: Vårt gull, vår røkelse og vår myrra — symboler for vår glede, våre bønner og vår smerte:

«Tag min gåva i Dina händer —
Välsigna min smärta, välsigna mig
och giv mig nåden
att vilja stå trogen
som altare för min offergåva!»

Titelen «Glas» peker hen på det mest fremherskende av de symboler som brukes i boken. Allerede i samlingens første dikt, som er titeldikt til første avdeling, møter vi glassmotive. Her er det tale om det farvede, men gjenomsiktige glass, slik som vi ser det i glassmaleriet, som slipper lysstrålene igjennom, men som også forklarer dem — «som låter världen ljusetets skönhet se». I andre avdeling finner vi glassmotive på nytt. Men her hører vi om speilets glass, som kaster lyset tilbake — og om «fången i spegelslott», som bare kan se seg selv.

Diktenes form er variert, men alltid ukunstlet. Sproget er klart. Innholdet er forholdsvis lett fattbart.

Det er å håpe at Johanna Schwarz vil nå mange sinn med sine dikt, også på denne siden av Kjølen.

Marit Flagestad.

DR. FISHER I VATIKANET

Den 2. desember mottok pave Johannes XXIII erkebiskopen av Canterbury — dr. *Geoffrey Fisher* i Vatikanet. Hverken presse eller fotografer hadde adgang — det er tydelig at de vatikanske myndigheter har syntes at det var ytterst viktig selv å beholde den fulle kontroll over de nyheter som verdenspressen sendte ut i sakens anledning. Etter 400 års kulde eller polemikk ønsket man ikke at en sensasjonshungrig presse formidlet stoff som kunne skape misstemning eller gi inntrykk av at noen av de to parter søkte å utnytte begivenheten ensidig til sin fordel.

De offiselle nyheter, meddelt blant annet gjennom det katolske pressebyrået KNA, går ut på at samtalen varte omkring en time. Paven, som selv er en førsterangs kjenner av den kristne Orient, interesserte seg sterkt for hva dr. Fisher kunne fortelle om sin reise til Hellas og Tyrkia.

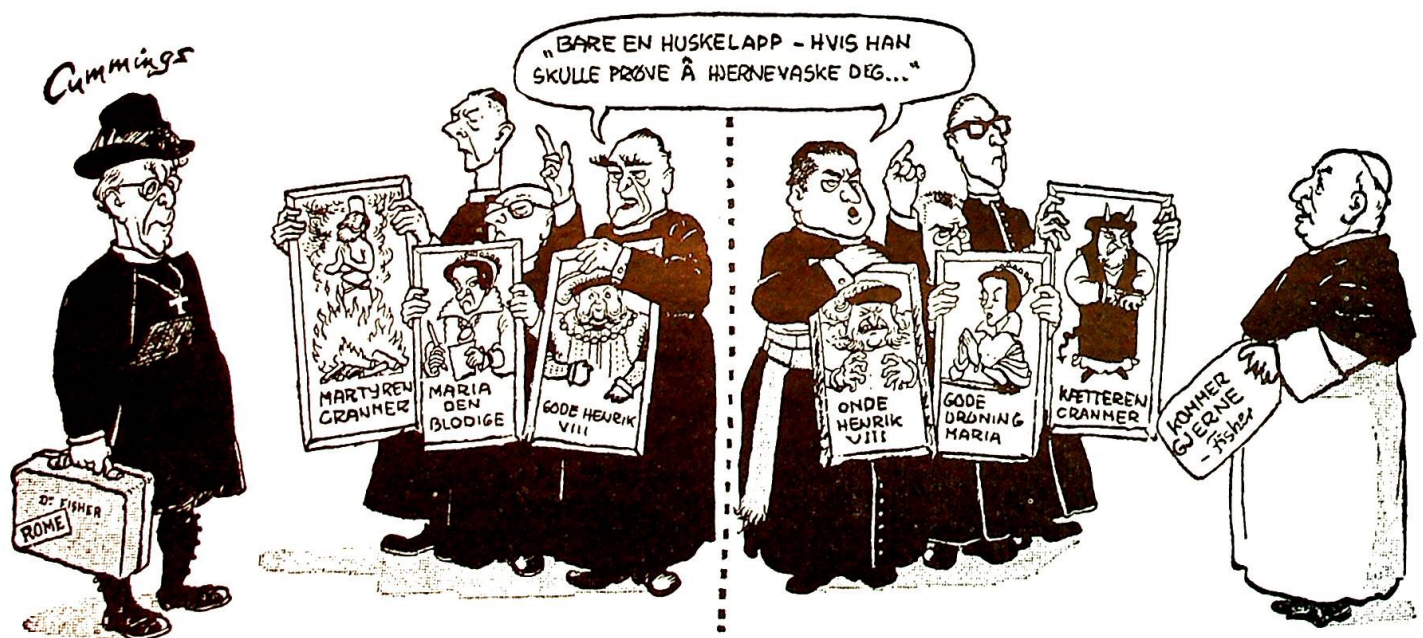
Erkebiskopen hadde samme morgen forrettet anglikansk messe og utdelt nadverden i den engelske kirke i Rom. I Vatikanet ble han mottatt uten noe særlig seremoniell, og ledsaget direkte til pavens bibliotek av en tjenestegjørende pavelig kammerherre. Kardinal Tardinis nærmeste medarbeider i Statssekretariatet, erkebiskop Samore, fungerte som tolk under samtalen, og grep også personlig inn i konversasjonen. Under samværet ble der utvekslet gaver: Paven ga erkebiskopen en trykt utgave av den romerske synodes beslutninger, sine taler som patriark av Venezia samt dokumentopplegget til kirke-møtet. Dessuten ga han dr. Fisher og de anglikanske kapellaner som var i hans følge den medalje som er preget under han pontifikat. Dr. Fishers gjengave var en fremstilling av dronning Elistabeth II.s kroningsseremoni i Westminster Abbey.

Vatikanet vernet med strenghet om besøkets private karakter. Ved ankomsten til Rom ble erkebiskopen således mottatt bare av flyplassens kapellan, mens både den britiske ambassadør ved Quirinalet og den britiske ambassadør ved Vatikanet var møtt frem.

Erkebiskop Fisher synes også selv å ha villet gi besøket en noe mer offisiell karakter enn Statssekretariatet hadde forutsett. Ved ankomsten til Rom erklærte han således til de fremmøtte journalister: «Dette er første gang siden det 14. århundre at en erkebiskop av Canterbury avlegger et offisielt besøk i Rom. Selv om dette er en ganske prunkløs hendelse, så er det i en viss forstand en historisk begivenhet.» Også i samtalen med paven skal dr. Fisher ha understreket dette: «Deres Hellighet — vi er iferd med å skape historie!» Ubekreftede formodninger går ut på at dr. Fisher bragte paven et budskap fra den gresk-ortodokse patriark av Konstantinopel, og at han skal ha tilbudt seg å formidle kontakten mellom Rom og Kirkenes Verdensråd. I Rom anser en det ikke for usannsynlig at også K.V.s generalsekretær, dr. *Vissert' Hooft*, med det første vil avlegge paven et besøk.

På eget initiativ avla erkebiskop Fisher ellers et besøk hos kardinal *Bea*, lederen av det katolske Sekretariat for Kristen Enhet, og etter tilbakekomsten til London uttalte han, på spørsmålet om hvorvidt han hadde funnet atmosfæren i Vatikanet «kjølig»: «På ingen måte. Alle, med paven i spissen, var meget vennlige, tilgjengelige og viste meg sin sympati.»

På sin side erklærte pave Johannes XXIII i en tale til en gruppe kardinaler, erkebiskoper og biskoper dagen etter besøket, at «Vi ble — naturlig nok — bare stående på terskelen til de store problemer» ved denne første kontakt. Men han uttalte også sin «oppriktige beundring» for den anglikanske primas og hans «modige initiativ». Han uttrykte seg særlig om dr. Fishers «dynamiske vilje» og innsats i arbeidet for de kristnes innbyrdes forståelse. Paven lot forstå at han og erkebiskopen ikke hadde diskutert de dogmatiske uoverensstemmelser som skiller katolikker og anglikanere, men han tillat det nye klima av samtale, vennlighet og «broderlige drøftelser» stor betydning, og slo fast at det burde sees som «et forskudd på de resultater som vi håper kirkemøtet vil bringe».

Slik har *Cummings*, den verdensberømte tegneren i den britiske avisen «Daily Express», tenkt seg pavens og erkebiskopens situasjon før den historiske samtalen. I begge leirer er der gammelt nag å overvinne!

PAVEN OM SITT EGET BISPEDØMME

I slutten av november talte pave Johannes til geistligheten i sitt eget bispedømme — Rom. Siden begynnelsen av sitt pontifikat for to år siden har paven flere ganger vist sin særlige omsorg for denne pastorale side av sitt høye embete — at han ikke bare er overhyrde for en verdenskirke, men også for en lokal kirke, som ikke alltid har kunnet nyte godt av de overarbeidede pavers omsorg.

Hele 10 000 prester, deriblant 19 kardinaler, personellet ved de romerske kongregasjoner og studentene ved de pavelige universiteter hørte talen, som ble fremført under en masse-audiens i Vatikanet i anledning av hans 79-årige fødselsdag.

Paven henviste til konklusjonene fra det bispedømmemøte for Rom som han sammenkalte ifjor, og påla prestene å sette seg nøye inn i dets bestemmelser. De blir nå utgitt, ikke bare på latin, men også på italiensk og på andre sprog, så også legfolket kan se hen til de forsetter som er fattet for å gjøre bispedømmet Rom til et mønster for den katolske kristenhet. Pave Johannes minnet dernest om at å være prest innebar at en alvorlig strebet etter den personlige helliggjørelse, både ved å gi avkall på det verdslige og ved å nærme seg av troens kilder — først og fremst den hellige skrift. Ikke minst anbefalte han prestene å lese «den første paves rundskrivelser» — de to Peters Brev.

Om det kommende kirkemøte uttalte så Paven: «For Vår egen del, så går Vi helt og holdent inn for gjennomførelsen av dette veldige foretagende som heter det Annet Vatikankonsil. Og Vi ber Gud om at Han også må skjænke dere den samme tillit.» Denne tillit ville de få, sa Paven, dersom de tok sitt eget bispedømmes synode-reform til hjertet og omsatte den i gjerning. «Verdens bispedømmer», sa han, «ser hen til Rom, til Paven, til hans medarbeidere, enten de nå er høyt plasert eller virker i det små, til hans bispedømme. Se så til at dere ikke skuffer de pilegrimer som kommer hit, og unndra dere ikke det oppdrag som hviler på deres skuldre. Vær kirkemøtets, troens, den oppriktige fromhets og fredens sanne forkjempere!»

VATIKANET

Pavens julebudskap.

Den 22. desember kl. 20 vil pave Johannes XXIII ifølge tradisjonen rette sitt julebudskap til verdens folk over Vatikansenderens mellom- og kortbølger.

Rom og Beograd.

Pave Johannes mottok nylig i Vatikanet erkebiskop Seper av Zagreb, kardinal Stepinac's efterfølger som Jugoslavias katolske primas. Både dette besøk, og besøket til erkebiskop Ujic av Beograd forleden, førte til formodninger om at en gjenopptagelse av de diplomatiske forbindelser mellom Vatikanet og Tito's regjering var nær forestående. Vatikanet betegner disse antagelser som «overdrevne», og anfører at det foreløpig bare dreier seg om en bedring i et hittil spendt forhold.

ENGLAND

Ujevn interesse.

Et Gallup-institutt har foretatt en undersøkelse i ulike kristelige miljøer i England for å fastslå interessen for møtet mellom Paven og erkebiskopen av Canterbury. Det viste seg at interessen var langt den største på katolsk hold. Hver tredje spurte katolikk erklærte seg «meget interessert i begivenheten», 36 % var bare «interessert» mens 31 % erklærte seg «ikke interessert». Nokså uventet var det at der i den anglikanske kirke var høyere prosent «ikke-interesserte» enn på frikirkelig hold, — hele 62 %. Omkring 13 % av anglikanerne var «meget interessert». Den svakest registrerte interesse for begivenheten fant man i den skotske pres-

byterianske kirke: 77 % av de spurte var «ikke interessert».

FRANKRIKE

Biskop kritiserer Renault-fabrikkerne.

Biskopen av Le Mans, Chevalier, rettet nylig en skarp kritikk mot Renault-verkene for omfattende avskjedigelser av arbeidere. Det er ikke rimelig, hevdet han, at lønsmottagerne skal være de første ofre for en nedgang i produksjonen. Tvertom er det rettferdig at deres familieliv og rett til arbeide sikres, selvom det forbigående eller endog langvarig medfører en nedgang eller stans i aksjeutbyttet.

Katolsk filmpris.

Det internasjonale katolske filmbyrå (OCIC) har nettopp i Paris utdelt sin store pris for 1960. Den gikk til «En nonnes offer» — filmen som er bygget over Georges Bernanos' drama «Dialogue des carmelites», et verk som igjen henter sin idé fra en novelle av Gertrud von Le Fort: «Die Letzte am Schafott». Filmen skildrer med enestående innlevelse en samling karmelittnonner som opplever terroren under den franske revolusjon.

Ved overrekkelsen av prisen understreket erkebiskopen av Paris, kardinal Feltin, de store muligheter nettopp filmkunsten sitter inne med, når det gjelder å fremme menneskelige og åndelige verdier.

ITALIA

Prester til Brasil.

Det italienske bispedømmet Brescia har, som svar på oppfordringen om å hjelpe de syd-amerikanske katolikker

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral

OMFATTER FØLGENDE

EMNER I 14 BREV:

- Den kristne religion. Troen.
- Om Gud, erkjennelse, treenigheten.
- Jesus Kristus, synd og frelse.
- Kirken.
- Bibelen: Opprinnelse, Inspirasjon, Bibelfortolkning, bibelbruk, bibelgranskning, oversettelser, sprog.
- «Evangeliene», «brev» og «epistler».
- De hellige sakramenter.
- Den hellige messe.
- Det kristne ekteskap.
- Maria og helgnene.
- Den kristne moral.
- Bonnen.

Spørsmål besvares av lærerne.

Kurspris kr. 10.—.

Katolsk Informasjon

Postboks 3664 - Oslo

OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkeninnredning og utstyr

THIIS & CO AS

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

til en ny kirkelig vitalitet, påtatt seg «fadderskapet» for det brasilianske bispedømmet Aracuai, der det bare er 70 prester for nærmere en million katolikker. Brescia har tyve ganger så mange prester for omtrent det samme antall katolikker, og i rammen av et stort hjelpeprogram kommer det italienske bispedømmet i fremtiden til å sende en jevn strøm av frivillige prester til Brasil.

INDIA

Neste eukaristiske kongress.

Erkebiskopen av Bombay, kardinal Gracias, har nylig gjort kjent at den 38. eukaristiske verdenskongress vil finne sted i 1964 i Bombay. Det blir den tredje av kongressene som finner sted på asiatiske grunn, idet arrangementet i 1883 var henlagt til Jerusalem og i 1937 til Manila på Filipinene.

SVERIGE

Pater Meyer S.J. død.

I en alder av 80 år er jesuittpateren Ansgar Meyer, Stockholm, avgått ved døden, etter å ha tjent Kirken i Sverige i et halvt århundre. Han har blant annet forfattet den katolske kirkes historie i vårt østlige naboland.

SOVJETSAMVELDET

Moskva om kirkemøtet.

I Moskva-patriarkatets offisielle kirkeblad skrives det redaksjonelt om det II. Vatikankonsil at selvom vanskelighetene ved å samle ikke-katolske kristne til kirkemøte på det nåværende tidspunkt er innlysende, så «venter man med rette fra den romerske kirkes konsil et nytt ord om freden de kristne imellom og mellom alle mennesker, og likeledes en fordømmelse ikke bare av krigen, men også av det hat som fører til krig».

TSJEKKOSLOVAKIA

Kirkens hårde kår.

I Tsjekkoslovakia, der de kristnes kår har vært ytterst hårde siden det kommunistiske diktatur ble innført, er der nå lagt opp en anti-religiøs «femårsplan» som imøteser en rekke nye skarpe forholdsregler overfor Kirken. Ifølge denne plan skal der i 1965 bare finnes én prest i hver mindre by og hver bygd som har rett til å øve sjelesorg og da ut fra absolutt troskap mot det kommunistiske regime. Alle andre prester vil være nektet adgangen til sjelesørgergjerningen, idet de er nektet statsautorisasjon. Foreløpig er det fastslått at ca. 1500 prester som sitter, eller har sittet, i statens fengsler er fratatt retten til å øve sjelesorg.

Gjennom en ny «grunnlov» som snart trer i kraft, forsøker regimet å «legalisere» beslagleggelsen (uten vederlag) av alle Kirkens eiendommer. Et «konsistorium» skal — tross adskillelsen av kirke og stat — overvåke utnevnelsen til alle geistlige embeder, og avgjørelsen vil her ligge hos den kommunistiske sekretær. Som i Polen søker myndighetene å ramme Kirken ved en knusende beskatning av de bygninger den enda får lov til å bruke. Presteseminarene er for eksempel klassifisert som «hoteller» — belagt med 65 % skatter av inntektene. Det kommunistisk dirigerte «konsistorium» tar også sikte på å bestemme hvem som skal kunne opptas blant prestestudentene. Nylig ble 60 av 80 studenter avvist ved opptagelsesprøven, ut fra den begrunnelse at deres familier var «for ivrige» i sin religion!

VEST-TYSKLAND

Vern om fiendegraver.

På krigskirkegården Nienberg ved Münster i Westfalen har ungdommen påtatt seg å verne om gravene til falne av alle nasjoner. I år har de således satt i stand 800 russeres graver.

Penger til de sultende.

Vest-tyskerne har velstand, men de gir også. Den tyske gren av bevegelsen *Pax Christi* — den internasjonale katolske fredsbevegelse — har på kort tid fått inn 500 000 Mark på en konto som den har åpnet med hjelp til sultende befolkninger i «utviklingslandene» for øyet.

Luther i katolske øyne.

En av forgrunnsskikkelsene i tysk økumenikk, den katolske teologen og benediktinerpateren dr. Thomas Sartory, har gjort kjent at han i januar neste år vil holde en serie på fire foredrag i den tyske radio (*Südwestfunk*) om Martin Luther. Emnene er: «Psykologens bedømmelse», «Historikerens bedømmelse», «Teologens bedømmelse» og «Luther i en katolsk økumenikers øyne».

ØST-TYSKLAND

«Ungdomsvigselen» fortsetter.

I det øst-tyske diktaturet, hvis ledere er lydige lakeier overfor Moskva, føres der en energisk kamp mot kristenlivet i enhver form. Den kommunistiske «ungdomsvigselen» — som skal ta konfirmasjonens plass — er gjort obligatorisk for alle som overhodet vil ha en fremtid i landet. I år regner myndighetene med at over 130 000 skolebarn — 88 % av dem som går ut av skolen — vil bli «innvidd». Forut for seremonien og løftene om innsats for den kommunistiske stat går der undervisningstimer bl. a. i dialektisk materialisme.

FREDRIKSTAD

GULLSMED WESSMANN

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD

KLEMET JOHANSEN

Fredrikstad Begravelsesbyrå

Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062

1885 75 år 1960

HELENE ANDRESEN

KJØTT- OG PØLSEVARER

Glemmegt. 3, 4, 5.

Tlf. 2131 og 2031

FREDRIKSTAD BLIK- &

METALVAREFABRIK

Andresen & Müller

Mek. verksted — Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for elthvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveisning — Stanseartikler

ALF SVENDSEN

Alt i kolonial

Tlf. 2167

Farmannsgt. 1-3

FREDRIKSTAD BRYGGERI

FREDRIKSTAD

Kvalitetsblomster får De alltid fra

CHR. HANNESTAD

Handelsgartnerier - Fredrikstad

Hermetikk- og pølsefabrikk - Røkeri
Salteri - Fryseri 1600 m³ - Kjølslagere

Stabburet
GUNNAR NILSEN FREDRIKSTAD

Engeset & Larsen
MANUFATUR EN GROS — EN DETALJ
FREDRIKSTAD

**Bergens-
firmaer**

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482

Gaver for
enhver anledning
fra vår
KUNSTHANDEL

BJ. EMAN BJARNOLL

Malermester

Tlf. 99 766

Johan H.
BENTZON
A/S

En gros - Telefon 10106

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

Konfekt - Sjokolade - Drops
ALLIANCE KONFEKTFORRETNING

Tlf. 11 907 - Nygårdsst. 1
Bergen

T. Beyer
BOK-OG PAPIRHANDLEL AKSJESELSKAP

Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pøsefabrikk

Solheimsst. 25
Tlf. 99 016 Bergen

NYGÅRDSGATENS FISKEMAT

Inneh. J. Ludvigsen

Tlf. 12 941

SVERRE W. MONSEN

Manufakturvarer - Sengeutstyr

KNUDSEN
i Marken

Møbler — Gardiner — Tepper

Sølv for
alle
anledninger

Theodor Olsens Eftf.
JUVELER SMÅSTRANDST. 4
BERGEN

A. K. EGGE A/S
Frukt og grønnsaker
En gros

Hos oss finner De alt i
Undertøy - Sengeutstyr

FABRIKUTSALGET A/S

JACOB L. BERSTAD
Kontorutstyr
Bergen - Oslo

Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet.

JONAS MYHRE
BERGEN

JONAS MYHRE A/S
OSLO

A/S MYHRES MASKININDUSTRI
BERGEN - OSLO

Eches Farvehandel

NYGÅRDSST. 4

**All slags
skadeforsikring**

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

Ferd. Bruns Eftf.

BAKERIER & CONDITORIER

Martin Olsen's Eftf.

S. AAKRE

BAKERI & CONDITORI

Joh. Weydahl & Co

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE
og
HERMETIKK
en gros

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OBS!

Ved

adresseforandringer,

vennligst oppgi også

den tidligere

adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & Co's
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

ALLTID GODT UTVALG I SESONGENS BLOMSTER

Annie Vera A.s

Karl Johans gt. 21, Oslo

Kjente firmaer

*En kjærkommen
gave:*

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Walligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

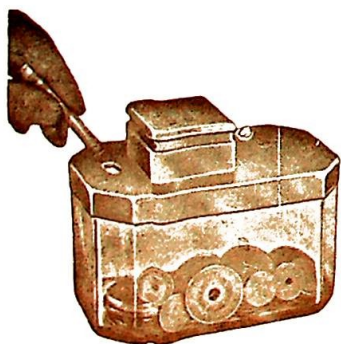
Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ANTIKVARELAMA

Majorstua - Oslo

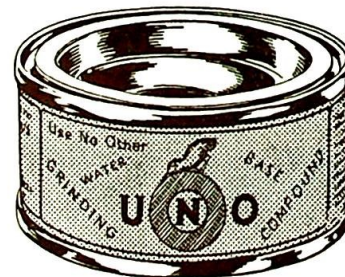
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler